

Nr 830

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 85, angående åldringsvårdsfrågor m. m.*

(Lika lydande med motion nr 681 i Första kammaren)

I likhet med ett stort antal remissinstanser anser undertecknade, att de föreslagna åtgärderna i fråga om åldringsvården, proposition nr 85, är steg i rätt riktning men icke tillräckliga. Socialpolitiska kommittén har visat att det finns ett omedelbart behov av minst 10 000 nya sjukvårdsplatser för gamla samt att åtgärder av annat slag är aktuella för hundratusentals åldringar som har bostäder utan vatten, avlopp och wc eller saknar nödig tillsyn i sina bostäder.

Utredningen har framhållit att man måste handla snabbt. Regeringsförslaget avser också åtgärder som i första hand skall tillgripas under de närmaste fem åren. Men det är inte sannolikt att man uppnår avsett resultat genom att ge räntefria lån under fem år för anordnande av sjukhem, och inte heller att man får önskad effekt i fråga om hemvård och bostadsförbättring genom de minimala statsbidrag som nu föreslås.

Statsanslagen står inte i rimlig proportion till behoven. Det är tydligt att regeringen även nu avser att kommunerna i huvudsak skall klara det hela. Då bortser man från det faktum att kommuner och landsting vanligen har god vetskap om behoven av ökad åldringsvård och även viljan att åstadkomma förbättringar men hesiterat inför de mycket stora ekonomiska svårigheterna. Kommunkostnaderna i detta fall måste ses i samband med statsmakternas beslut att pålägga kommuner och landsting mycket stora kostnader för skolväsen och sjukvård m. m. Nu avvecklas också de statsbidrag som kommunerna erhöll med anledning av ortsavdragsreformen, och andra statsbidrag har helt eller delvis förlorat sin betydelse för kommunerna till följd av penningvärdeförsämringen. Dessutom får kommunerna vidkännas mycket stora ränteförluster därför att beviljade statsbidrag inte utbetalas vid avsedd tid.

De nu föreslagna lånen för byggande av sjukhem skall visserligen vara räntefria i fem år, men därefter får kommunerna bära hela bördan av räntor och amorteringar även i detta fall. Dessutom har regeringen givit kroppssjukvårdens statsbidragsutredning direktiv att undersöka möjligheterna att *avveckla* nuvarande anläggningsbidrag till sjukvården. I överensstämmelse därmed innebär också regeringsförslaget att sådana *stats-*

bidrag som nu ges för anordnande av sjukhem icke skall utgå i de fall *lån* beviljas för motsvarande ändamål.

Denna fortsatta övervältring av kostnader på kommuner och landsting kan inte förenas med önskemålet att åstadkomma en så snabb förbättring som möjligt av åldringsvården. Kommunerna har praktiskt taget inga möjligheter att nämnvärt minska sina utgifter till förmån för en förbättrad åldringsvård. Den möjligheten finns däremot för statsmakterna, som där- till också kan förändra skattepolitiken i en demokratisk riktning för att skaffa staten ökade inkomster till sociala reformer.

Vi anser därför att regeringens förslag om lån till byggande av sjukhem skall genomföras, men att man samtidigt skall höja statsbidragen för anordnande av sjukhem från nuvarande 2 000 kronor för nytillkommen plats till 10 000 kronor. Dessutom bör direktiven för utredningen om statsbidragen kompletteras med avsikt att åstadkomma lättnader i kommunernas kostnader för *driften* av sjukhem.

Regeringens förklaring, att det måste ske en snabb och omfattande förbättring av åldringsbostäderna, vill vi helt instämma i. Det förefaller också välbetänkt att försöka lösa en del av detta bostadsproblem genom att använda monteringsfärdiga trähus. Inom vissa delar av landet, där det finns god tillgång på arbetskraft, skulle en sådan stimulans för ökad trähusproduktion också fylla en viktig näringspolitisk funktion.

Även med de förbättringar som föreslås av regeringen — höjning av lånegränsen och lånens subventionsandel — måste man räkna med att ett stort antal äldre personer med dåliga bostäder kommer att ha behov även av annan hjälp. Vi tänker främst på anordnande av hemhjälp. I en motion som avlämnades vid riksdagens början har vi föreslagit att kommunerna skall få statsbidrag till hemhjälpverksamhet. Enligt vår mening bör statsbidrag lämnas i bestämd proportion till antalet äldre personer i varje kommun. Detta förefaller oss vara den bästa stödformen även med hänsyn till olika behov och skattekraft i olika kommuner.

Nu har regeringen i stället föreslagit ett statsbidrag på 35 procent av kommunens kostnader för hemhjälp. Totalt innebär detta knappt hälften så högt statsbidrag som vi förordat. Om riksdagen inte går med på denna form för kommunbidraget bör man dock tillse att bidraget till hemhjälp ökas till minst samma belopp som vi föreslagit. I fråga om hemhjälpen till åldringar beror nämligen bristerna inte på svårigheten att skaffa arbetskraft utan sammanhänger främst med kommunernas ekonomiska trångmål.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta

att, utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna lånen för byggande av sjukhem, statsbidrag skall utgå för anordnande av

sådana hem med 10 000 kronor för varje nytillkommen sjukvårdsplats, att statsbidrag skall utgå till kommunerna för anordnande av hemhjälp med 120 kronor för varje kommunmedlem över 67 år; alternativt att bidrag utgår med 75 procent av kommunernas kostnader för hemhjälp åt åldringar, invalida och barnfamiljer, samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan komplettering av direktiven till utredningen om statsbidrag för kroppssjukvård att förslag förberedes med syfte att ge statsbidrag även för kommunernas kostnader för *driften* av sjukhem.

Stockholm i april 1964

Helmer Holmberg

Gunvor Rydning

Henning Nilsson